

Lausunto Gasgrid Vetyverkot Oy:n, Suomen kansallinen vedyn siirtoverkko – Meri-Lappi, Tornio, Kemi, Keminmaa, Simo arviointiohjelmasta (LVV-U/27801/2026)

YTERJOLJ 17.03.2026 § 28
136/00.04.03/2026

Valmistelijat ja lisätiedot

Tarja Pesonen ja Eija Jokinen (etunimi.sukunimi@tornio.fi)

Lupa- ja valvontavirasto pyytää lausuntoa Gasgrid Vetyverkot Oy, Suomen kansallinen vedyn siirtoverkkoa koskevasta ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta. Gasgrid Vetyverkot Oy suunnittelee Suomen kansallista vedyn siirtoverkkoa eteläisestä Suomesta Tornioon. Hankkeen Meri-Lapin osuus sijoittuu Tornion ja Kemin kaupunkeihin sekä Keminmaan ja Simon kuntiin. Hanke on osa Gasgridin ja ruotsalaisen Nordion Energin pohjoismaista yhteishanketta Nordic Hydrogen Route, joka sijoittuu Ruotsin puolella Haaparantaan, Luulajaan, Uumajaan ja Kiirunaan.

Arviointiohjelma liitteineen, kuulutus sekä lausuntopyyntö löytyvät sivulta www.ymparisto.fi/kansallinen-vedyn-siirtoverkko-meri-lappi-YVA.

Vedyn siirtoverkko koostuu maahan sijoitettavista korkeapaineisista hiiliteräsputkista sekä venttiili- ja paineenvähennysasemista, joiden yhteyteen rakennetaan kaavin- ja mittausasemia. Siirtoverkon varrelle rakennetaan anodikenttiä putken korroosiosuojausta varten. Vetyputki asennetaan metsämaalla vähintään yhden metrin ja pelloilla 1.2 m peitesyvyyyteen. Vetyputkelle lunastetaan pysyvä 10 m levyinen käyttöoikeusalue, joka pidetään puustosta vapaana. Putken tekninen käyttöikä on yli 50 vuotta ja kunnossapitotoimilla sitä voidaan pidentää.

Hankkeen YVA-menettelyssä on neljä vaihtoehtoista kaasuputken linjausta. Verkon pituus on vaihtoehtoisista riippuen Meri-Lapin alueella 68-93 kilometriä. Pituus riippuu siitä, missä kohdassa kaasuputki alittaa Tornionjoen ja Kemijoen. Lopullinen siirtoputken työalue tulee olemaan noin 40 metrin levyinen ja putken pysyvä käyttöoikeusalue 10 metrin levyinen.

Tiheän asutuksen alueita vaikutusalueella on väestöruutuaineiston mukaisesti Tornion pohjois- ja itäpuolella, Kemijoen ylityskohdissa, Kemin keskustan itäpuolella ja Simon Maksniemessä. Vaikutusalueella (n. 180 m siirtoputken keskilinjasta) on 247 asuin- ja 64 lomarakennusta, mutta ei herkkiä rakennuksia, kuten kouluja tai terveyskeskuksia.

Siirtoputki risteää 37- 40 merkittävän pintavesialueen kanssa. Vaikutusalueelle (noin 500 metriä vedyn siirtoputken keskilinjasta) sijoittuu 13 luokiteltua pohjavesialuetta ja se kulkee kahdeksan luokitellun pohjavesialueen läpi.

Ympäristöterveydenhuollon näkökulma

Elinympäristöön vaikuttava toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että väestön ja yksilön terveyttä ylläpidetään ja edistetään. Elinympäristöön vaikuttavan toiminnan harjoittajan on tunnistettava toimintansa terveyshaittaa aiheuttavat riskit ja seurattava niihin vaikuttavia tekijöitä. Toimintaa on harjoitettava siten, että terveyshaittojen syntyminen mahdollisuuksien mukaan estyy.

Kunnan tehtävänä on alueellaan edistää ja valvoa terveydensuojelua siten, että asukkaille turvataan terveellinen elinympäristö.

Terveysvalvonnan huomio kiinnittyi siihen, että siirtoputki on suunniteltu kulkemaan kahdeksan tärkeän pohjavesialueen läpi, jolloin pohjavesialueilla toimimisesta ja rakentamisesta voi tulla merkittäviä ympäristövaikutuksia. Pohjaveden pilaamiskielto on ehdoton ja pohjavettä tulee suojella eikä sen laatua saa vaarantaa. Pohjavesialueiden kohdalla tulisi tarkastella kunkin alueen maaperän syvyys ja pohjavedenpinnan korkeus sekä toiminnan vaikutukset pohjavesialueeseen. Myös hankealueelle sijoittuvat talousvesikaivot tulisi selvittää ja arvioida hankkeen vaikutukset niihin.

Siirtoputki kulkee monen alueella olevan joen läpi. Hankkeessa tulee arvioida myös rakentamisen aikaista jokiveden samentumista mm. uimarantojen ja uimapaikkojen suhteen.

Hankealueella Torniossa sijaitsee Outokummun Tornion tehtaiden vesilaitos, joka ottaa raakavetensä Tornionjoen alajuoksulta noin 6 km tehdasalueelta pohjoiseen. Vesilaitos toimittaa talous- ja prosessivettä tehdasalueelle, mutta myös Tornion Vesi Oy:n verkkoon. Hankkeessa tulee selvittää toiminnan vaikutus veden laatuun erityisesti joen alituksen rakentamisen aikana. Onko mahdollista, ettei raakavesi ole samentumisen vuoksi silloin lainkaan käyttökelpoista talousveden valmistamiseen?

Vedyn ominaisuuksista todetaan, että ei säily pitkiä aikoja vesiympäristössä. Toivotaan avattavan tarkemmin, mitä tämä tarkoittaa raakaveden laadulle onnettomuus-/häiriötilanteessa, jossa esim. putki sattuisi rikkoutumaan joessa. Ruotsin puolella Haaparannalla on myös pintavesilaitos, jonka vedenottoon hanke vaikuttaa.

Vaikutusalueen määrittelyssä voisi perustella tarkemmin, miksi niissä on päädytty tiettyihin mittoihin.

Esittelijä

Ympäristöpäällikkö Maikkula Pipsa

Päätösehdotus

Meri-Lapin ympäristöterveys- ja joukkoliikennejaosto antaa oheisen lausunnon Lupa- ja valvontavirastolle (kirjaamo@lvv.fi).

Päätös

Hyväksyttiin.
